

RUDOLF STEINER A MODLITBA

Hans-Werner Schroeder

V tejto knihe sa viackrát objavilo meno Rudolfa Steinera. Poukaz na jeho životné dielo nie je možné opomenúť, ak sa chceme v dnešnej dobe zaoberať náboženským životom, ktorý je primeraný súčasnosti a perspektívne do budúcnosti; to znamená o náboženský život, ktorý by plne zodpovedal požiadavkám, ktoré kladie súčasná doba na ľudské vedomie, a zároveň ktorý by pripúšťal poznávať aj duchovnú oblasť sveta. Rozdelenie viery a poznania znamená smrť všetkého náboženského života. Jediným riešením môže byť rozšírenie poznania - vo fyzicko-hmotnej aj duchovnej oblasti súcna - tak, aby obsiahlo vieru a učinilo ju i vodiacou.

A to bol čin Rudolfa Steinera, ktorý dosiahol úplné poznávacie schopnosti pre obe oblasti - fyzickú i duchovnú a dokázal v pojmoch zrozumiteľných dnešnému vedomiu popísať ich vzájomnú súvislosť aj prelínanie, že duchovný, božský svet nepôsobí len "inde", ale že všetko bytie je duchom preniknuté a z ducha pochádza, a ako sa na všetkom podieľa človek so svojím osudom a svojím konaním.

Tým však získal aj náboženský život znovu zmysluplné miesto vo svete: Ako pole, kde človek vedome uchopuje a pre dobro svojho osudu i pre dobro sveta spoluutvára súvislosti medzi pozemskými a božskými silami. Na Rudolfa Steinera sme vždy znovu odkazovali, pretože jeho počínom je ako poznávacia základňa, tak mnohé jednotlivé poznatky, bez ktorých duchovný život v konfrontácii s prírodovedno-technickým vedomím našej doby úplne stráca pôdu pod nohami. Hovoriť o súvislostiach medzi človekom a jeho konaním a duchovným svetom tak, ako sme sa o to pokúšali, by bez exaktnej poznávacej metódy antroposofie nebolo možné, alebo by muselo zostať mystickým táraním.

Akokoľvek sme Rudolfovi Steinerovi povinní a zaviazaní na poli všeobecných základov náboženského vedomia, musíme zvlášť pripočítať, že Rudolf Steiner povedal o modlitbe samotnej mnoho, čo môže dnešnému človeku preukázať podstatnú poznávaciu a životnú pomoc. Jedná sa predovšetkým o prednášku "O podstate modlitby" (Berlín, 17. februára 1910). Ak sa pozrieme na všeobecnú literatúru o modlitbe a o Otčenáši, ktorá je veľmi rozsiahla, zistíme, že jeho výklady jedinečným spôsobom prevyšujú všetko tieto spisy, cítime, že musí ísť o vodiacu osobu, ale súčasne vieme, že takto môže hovoriť len niekto, kto nielen vie niečo o modlitbe, ale kto predovšetkým z vlastnej skúsenosti pozná, čo znamená modliť sa, že musí ísť o človeka modliaceho sa. O modlitbe sa dá takto hovoriť len na základe poznania i vlastnej skúsenosti.

Ako sme sa už zmienili, rozprávajú ľudia, ktorí boli s Rudolfom Steinerom bezprostredne spätí, že sa denne nahlas modlil Otčenáš. Človek, ktorý dokáže najvyššou mierou poznávať, môže byť zároveň človekom, ktorý sa v najhlbšom slova zmysle modlí.

Neprekvapí nás teda, že Rudolfa Steinera nachádzame u založenia Obce kresťanov ako niekoho, kto hovorí a jedná s duchovnou právomocou. S jeho pomocou mohol obnovený kult zostúpiť na zem. Zakladatelia Spoločenstva kresťanov prežili u Rudolfa Steinera, ako dnes môže novou silou zaznievať slovo modlitby v kulte; prežili u neho, ako môže prednášanie Otčenáša znovu docieľiť svojej mohutnosti, ako môže znovu spojiť zem s nebesami; mohli sa u neho naučiť, čo má v budúcnosti pre ľudstvo aj pre pokrok sveta znamenať spoločne prežitá

modlitba-bohoslužba - a verne vykonávaná modlitba jednotlivca - Otčenáš.

Uzavrieme teda túto knihu niekoľkými vetami z menovanej prednášky Rudolfa Steinera: "Úvahy ako je táto o podstate modlitby-dnes bývajú neoblíbené. V súčasnosti počúvame napríklad: "Hm, čo by vlastne modlitba mala dokázať na behu sveta zmeniť, keď napríklad prosíme o to či ono? Chod sveta je predsa riadený nevyhnutnými zákonmi, ktoré nemôžeme zmeniť!" Kto chce spoznať naozaj nejakú silu, musí ju hľadať tam, kde je. Dnes sme hľadali silu modlitby v ľudskej duši a zistili, že je to sila, ktorá duši pomáha na jej ceste. A kto vie, že vo svete pôsobí Duch - nie vyfantazírovaný abstraktný duch, ale konkrétny Duch - a že ľudská duša patrí ríši Ducha, ten vie pravdepodobne tiež to, že vo svete nepôsobia len hmotné sily podľa vonkajších nevyhnutných zákonov, ale že všetky duchovné sily a bytosti pôsobia vo svete aj vtedy, keď nie sú účinky týchto síl a bytostí pre vonkajší zrak a vonkajšiu vedu viditeľné. Posilňujme teda duchovný život modlitbou - potom nám zostáva len čakať na výsledky a tie sa určite dostavia. Účinky modlitby vo vonkajšom svete však hľadá len ten, kto najprv sám rozpoznal silu modlitby ako skutočnosť.

Kto urobil toto poznanie, môže vykonať takýto experiment: Nech sa najprv spätne pozrie, povedzme, na desať rokov svojho života predtým, než začal uznávať silu modlitby, na desať rokov života bez modlitby; potom nech spätne pozrie na ďalšie obdobie, tiež treba desaťročia, v ktorom už silu modlitby poznal, a tieto dve desaťročia nech porovná: uvidí, ako sa priebeh jeho života zmenil pod vplyvom sily, ktorú modlitbou vlieval do svojej duše. Sily sa ukazujú vo svojich účinkoch. Je ľahké popierať sily, ktorých účinky sa vôbec nesnažíme vyvolať. Kto sa vôbec nepokúsil doviest' vo svojej duši modlitbu k účinku, ten predsa nemôže mať právo popierať silu modlitby! Alebo si snáď niekto myslí, že človek, ktorý nikdy nemal čo do činenia so svetlom, môže hovoriť o svetelných silách? *Silu, ktorá má pôsobiť v duši a skrze dušu, môžeme spoznať len tým, že ju používame.*

K tomu, aby sme sa zaoberali ďalšími účinkami modlitby - nehnevajte sa, že to musím takto povedať - nie je súčasná doba ešte zrelá, akokoľvek nezaujato sa do jej diania postavíme. Na pochopenie toho, že modlitba náboženskej obce, to znamená splynutie síl, ktoré plynú z modliaceho sa zboru, má zvýšenú duchovnú silu a tým aj zvýšenú skutočnú účinnosť, zatiaľ v porozumení našej doby chýbajú určité prvky. Preto sa zatiaľ uspokojíme s tým, čo sa môže predstaviť pred dušu ako vnútorná podstata modlitby. To zatiaľ stačí. Kto si totiž pre toto získal porozumenie, ten sa však dokáže preniesť cez mnoho námietok, ktoré sa dnes proti modlitbe robia. "

O dvanásť rokov neskôr - v roku 1922 - Rudolf Steiner napomohol založeniu novej "modlitby náboženskej obce": bohoslužba a pôsobenie Spoločenstva kresťanov mohli začať.